

Modal-Emotsional Funktsiya Masalasiga Tildagi Intonatsiyalar

Muxammadiyeva Shaxzoda Farxodovna,
Samarqand davlat chet tillar instituti talabasi
e-mail: muxammadiyevash@gmail.com

ABSTRACT

Maqolada tildagi intonatsiyaning modal-emotsional funktsiyasi bilan bog'liq masalalar ko'rib chiqiladi. Ingliz tilidagi fonetik, leksik va grammatik vositalarning murakkab o'zaro ta'sirida jonli og'zaki nutqning xususiyatlari aniqlandi. Tadqiqotning maqsadi savollarni batafsil tahlil qilishdir tildagi intonatsiyaning modal-emotsional funktsiyalari. Tadqiqotning vazifalari quyidagilardan iborat: umumlashtirilgan fonetik-semantik va leksikani aniqlash nutq birliklarining xususiyatlari; nutqdagi intonatsiyaning tasnifi. Muallif intonatsiyaning o'ziga xos xususiyatiga alohida e'tibor beradi, bu tilda nutq intonatsiyasining amfatik shakllaridan foydalanishdir, intonatsiyaning amfatik shakllari kontrast effektini yaratishga xizmat qiladi va hissiyotning intensivligini ifodalaydi. Bundan tashqari, asar intonatsiya bilan birga ishlaydigan nutq ekspressivligining leksik va grammatik vositalarini yaratadigan muhim amfaza ta'sirini ko'rib chiqadi.

ARTICLE INFO

Received: 1st March 2023
Revised: 1st April 2023
Accepted: 6th May 2023

KEY WORDS: til, modal-emotsional funktsiya, nutq birliklari, gapirish, intonatsiya, kinesika, amfatik vositalar, prosodik vositalar, paralingvistika

On The Question of the Modal-Emotional Function of Intonation in Language

Mukhammadieva Shakhzoda Farkhodovna,
The student of Samarkand State Institute of Foreign Languages
e-mail: muxammadiyeva@gmail.com

Abstract: the article addresses issues related to the modal-emotional function of intonation in language. The complex interaction of phonetic, lexical and grammatical means in the English language revealed the features of live oral speech. The purpose of the study is to analyze questions in detail modal-emotional functions of intonation in the language. The tasks of the study include: the definition of generalized phonetic-semantic and lexical features of speech units; classification of intonation in speech. The author pays special attention to the peculiarity of intonation, which is the use of amphatic forms of speech intonation in the language, the amphatic forms of intonation serve to create a contrast effect and express the intensity of emotion. In addition, the work examines the important amphatic effects that create lexical and grammatical means of speech expressiveness that work alongside intonation.

Keywords: language, modal-emotional function, speech units, speaking, intonation, kinesics, amphatic tools, prosodic tools, paralinguistics.

К вопросу о Модально-Эмоциональной Функции Интонации в Языке

Мухаммадиева Шахзода Фарходовна,

Студентка Самаркандского государственного института иностранных языков

e-mail: muxammadiyeva@gmail.com

Аннотация: В статье рассматриваются вопросы, связанные с модально-эмоциональной функцией интонации в языке. В сложном взаимодействии фонетических, лексических и грамматических средств английского языка выявлены особенности живой устной речи. Цель исследования - детальный анализ вопросов модально-эмоциональных функций интонации в языке. Задачами исследования являются: обобщенное фонетико-семантическое и лексическое определение характеристик речевых единиц; классификация интонации в речи. Особое внимание автор уделяет специфике интонации, которая заключается в использовании в языке амфатических форм речевой интонации, амфатические формы интонации служат для создания контрастного эффекта и выражают интенсивность ощущения. Кроме того, в работе рассматривается важный амфазный эффект, который создает лексико-грамматические средства выразительности речи, работающие вместе с интонацией.

Ключевые слова: язык, модально-эмоциональная функция, единицы речи, речь, интонация, кинезика, амфатические средства, просодические средства, паралингвистика.

So'nggi paytlarda tilshunoslikda jonli og'zaki nutqni har tomonlama va chuqur tahlil qilish katta ahamiyatga ega ekanligi qayd etildi.

Tadqiqotning dolzarbligi nutqning intonatsiyasi bilan bog'liq bugungi kun tilshunoslikning eng kam o'rganilgan qismidir. Ingliz tilidagi fonetik, leksik va grammatik vositalarning murakkab o'zaro ta'sirida va har qanday holatda jonli og'zaki nutqning xususiyatlarini aniqlash boshqa tomondan, bu muhim ahamiyatga ega emas. Ularning yordami bilan ma'ruzachi quyidagilarni ifodalaydi ularning his-tuyg'ulari, fikrlari, kayfiyatlari yorqin va majoziy shakllarda. Ushbu bayonotga tegishli modal-emotsional yo'nalishni beradi [1; 4-bet].

Tilshunoslikda o'z vazifasini qo'yadigan maxsus soha paydo bo'ldi nutqni ifodalashning modal-emotsional usullarini o'rganish. Asoslangan bundan hissiy intonatsiyani tahlil qilish katta ahamiyatga ega.

Tadqiqotning maqsadi tildagi intonatsiyaning modal-emotsional funktsiyalari masalalarini batafsil tahlil qilishdir.

Tadqiqotimizning vazifalari quyidagilardan iborat::

- nutq birliklarining umumlashirilgan fonetik-semantik va leksik xususiyatlarini aniqlash;
- nutqdagi intonatsiyaning tasnifi.

Ilmiy yangilik jonli og'zaki tilning xususiyatlarini aniqlashdan iborat fonetik, leksik va grammatikaning murakkab o'zaro ta'siridagi nutqlar ingliz tilidagi vositalar, ular yordamida ma'ruzachi yorqin va ularning his-tuyg'ulari, fikrlari, kayfiyatlarining majoziy shakllari.

Nazariy ahamiyati shundaki, modal-emotsional og'zaki jonli nutqning barcha soyalarini eng aniq ifoda etadigan nutq birliklari uni tasvirlash va uni eng tushunarli qilish hali kerakli narsani olmagan tilshunoslikda yoritish. Umuman olganda, barcha nutq intonatsiyasi va uning har qanday tarkibiy qismlari nutq ifodasining jonli va tushunarli vositalaridan iborat.

Amaliy ahamiyati shundaki, ushbu maqola materiallari so'zlashuv kitoblari, o'quv qo'llanmalari va seminarlar dialoglarida foydalanish mumkin oliy o'quv yurtlari va kollejlarda rus va chet tillarini o'qitishda.

Zamonaviy davrda, rivojlanishga e'tibor kuchayganida og'zaki nutq qobiliyatlari, ayniqsa hissiy, intonatsion, leksik va grammatik vositalarning butun majmuasini o'rganish muhim rol o'ynaydi. Og'zaki

muloqotda hazil, kinoya, kinoyani ifodalovchi nutq birliklari juda keng tarqalgan. Birinchilardan biri "nutq birligi" atamasi V.D. Arakin tomonidan kiritilgan [1; 23-bet].

Tadqiqot uchun men aniq kontekstual misollarni tanladim nutq birliklarining barcha turlarini o'rab olish. Jonli og'zaki nutq, ya'ni vositalar nutq ekspresivligi, bu orqali ma'ruzachi yorqin hissiy shakllarda tinglovchiga boyo'g'li bayonotining barcha boyluklarini etkazadi ma'noning barcha nozik soylari har qanday tilni o'rgatishning asosiy nuqtalaridan biridir.

Bu erda jonli og'zaki nutqning fonetik, leksik tarkibiy qismiga e'tibor berish muhimdir. Sintaktik tarkibiy qism ham muhimdir, chunki intonatsiya va uning stilistikadagi roli modal-emotsional sohaga tegishli.

"Jumlalar va iboralar shunchaki voqelikning bayonotini ifodalaydi yoki qarama-qarshilik sifatida harakat qilishi mumkin." ikki bayonot " [6; 118-bet].

V.V.Vinogradovning ta'kidlashicha, "to'rtta asosiy funktsiya farqlanadi intonatsiyalar: grammatik sintez, sintagmalarga bo'linish, predikativ va modal farqlovchi [3; 91-bet].

V.A.Artemov intonatsiyani "kommunikativ, sintaktik, mantiqiy, modal" ga ajratadi [2; 4-bet]. Intonatsiyaning ikkinchi funktsiyasi tushunchasi tor fonetik rejada emas, balki kengroq lingvistik jihatdan rivojlanadi. Shunday qilib, intonatsiyaning modal hissiy roli alohida emas, balki yaqin aloqada o'rganiladi va nutq ifodasining leksik va grammatik vositalari bilan o'zaro ta'sir. Bu erda eng muhimi sintaktik aloqalar va munosabatlarning xilma-xilligini, shuningdek nutqning leksik va semantik mazmunini ochib berishdir intonatsion-melodik tuzilish. Ushbu mablag'lar yaqin aloqaga ega o'zaro.

Mening fikrimcha, intonatsiya o'zining kommunikativ funktsiyasini bajaradi leksik tarkib bilan, sintaktik tuzilish va stilistik bilan birlik taklifning xususiyatlari. V.A.Artemov buni amalga oshirayotganda ta'kidlagan intonatsiya tasnifi.

INTONATSIYA ELEMENTLARI VA FUNKTSIYALARI	
Intonatsiya elementlari	Intonatsiya funktsiyalari
1. Texnika (ovozning asosiy ohangining harakati: ko'tarish va tushirish)	1. Kommunikativ turlarni ajratib turadi (rivoyat, motivatsiya, savol)
2. Intensivlik (ovozni kuchaytirish)	2. Bu gapning haqiqiy bo'linishining rasmiy ko'rsatkichidir
3. Davomiyligi (vaqt uzunligi)	3. Grammatik ma'nolarni ifodalash vositasi hisoblanadi
4. Tezlik (nutqni sekinlashtirish yoki tezlashtirish)	4. Tilning ekspressiv funktsiyasini bajarishga yordam beradi
5. Ritm (nutqning tovush tarkibini o'lchash, tartibga solish)	5. Ma'ruzachini va kommunikativ aktdagi aloqa holatini tavsiflaydi
6. Talaffuz temбри (ohanglarning kombinatsiyasi)	6. Turli janrdagi matnlarning stilistik rangini bajaradi badiiy matn vizual vosita sifatida ishlatilishi mumkin
7. Pauzalar (ovozdagi tanaffuslar)	7. Nutq orasidagi, ma'lum ish jarayonidagi uzilish, to'xtash

Shuningdek, intonatsiyaning yana bir xususiyatiga e'tibor berish kerak, bu nutq intonatsiyasining amfatik shakllaridan foydalanishdan iborat tili. Intonatsiyaning amfatik shakllari effekt yaratishga xizmat qilganligi sababli qarama-qarshilik va hissiyotning intensivligini ifoda eting.

Bir qator tadqiqotchilar intonatsiyani yagona vosita deb bilishadi amfaza effektini yaratish (bayonotning biron bir muhim elementini yoki uning semantik soylarini hissiy-ekspressiv tanlash).

Biroq, bu erda ta'kidlash kerakki, amfaz effekti nutq ifodasining leksik va grammatik vositalari tomonidan yaratilgan bo'lib, ular intonatsiya bilan birga. Bunday vositalarga frazeologik birliklar kiradi, metafora, epitet, maqol va matallar va boshqalar.

Amfatik intonatsiya vositalari qo'shimcha uchun ishlatiladi kuchaytiruvchi qiymat. Bularga ohang, tembr, temp, diapazon, stress kiradi – subtekstga kirishi mumkin bo'lgan barcha narsalar. Intonatsiya tor doirada ko'rib chiqiladi strukturaviy xususiyatlar va ular bilan tavsiflanadigan modal-emotsional yo'nalish bilan bog'liqlik, chunki tarkibiy xususiyatlar va modallik intonatsiyada o'z izini qoldiradi.

Alohida tadqiqotchilar intonatsiyaning mazmuni emas, balki modal-emotsional funktsiyasining shaklidan kelib chiqadi. Tilshunoslikda D.Grystal va R.Quirk tilshunoslari tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan semantik yondashuv ham mavjud.

Vokal xususiyatlari muhim ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlangan so'zlar, kinesika (imo-ishoralar, yuz ifodalari). Ular birlashtirilib, ushbu jamoani tashkil qiladi, bu bayonotning mazmunini etkazadi. Ushbu umumiy munosabatlar tilning turli tarkibiy qismlari va boshqa aloqa vositalari ma'no yaratiladigan asosni tashkil qiladi. Intonatsiyani o'rganayotganda hissiyotlarga e'tibor berish kerak.

S.N.Pogojaya "terminologik farq paydo bo'ldi" deb yozadi: tuyg'ular lug'ati va hissiy lug'at. Hissiy lug'atning ikki turini ajratib ko'rsatish ushbu so'zlarning turli xil funktsional xususiyatlarini hisobga oladi: hissiyotlar lug'ati tilda hissiyotlarni ob'ektivlashtirishga, ularni inventarizatsiya qilishga (nominativ funktsiya) yo'naltirilgan, hissiy lug'at hissiyotlarni ifodalashga moslashtirilgan nutq ob'ektini gapirish va hissiy baholash (ekspressiv va pragmatik funktsiyalar)" [5; 124-bet].

Modal-emotsional lug'at, tuzilish va intonatsiyani o'rganish nutqni ifoda etish vositalari tilshunoslik va lingvistik psixologiyani bog'laydigan yangi yo'nalishning paydo bo'lishiga yordam berdi. Birgalikda ular hissiyotni o'rganadigan paralingvistikani hosil qiladi aloqa tomonlari.

Ma'lumki, paralingvistika nutqning prosodik vositalarini o'rganadi nutq ekspresivligining kinesik, shuningdek leksik va grammatik vositalari bilan chambarchas bog'liq bo'lgan ekspressivlik.

Prosodik vositalar kommunikativ turlarni loyihalashda ishtirok etadi tilning leksik va grammatik vositalari bilan birlikda. Turli xil hollarda leksik, grammatik, prosodik vositalar etakchi rol o'ynaydi [4; 21-bet].

Jonli nutq ma'no soylarining butun majmuasini o'z ichiga oladi, bu unga ifodali va yorqin hamroh bo'ladi.

Intonatsiya bayonotning ma'nosini yadro ohangini o'zgartirish orqali farq qilishi mumkin. Shunday qilib, yadro ohangini tanlash ifoda qilishning kommunikativ turini belgilaydi:

(Bu juda ajoyibmi? (Umumiy savol) "Bu shunday emasmi? Ajoyibmi?" (Undov)

Oynani ochasizmi? (Jamo) Siz derazani ochasizmi? (So'rov)

D. Kristal "savollarni faqat grammatik yoki baholash nuqtai nazaridan ko'rib chiqsak, intonatsion ma'noning har qanday izohini berish mumkin emas" degan fikrga asoslangan yondashuvni taqdim etdi. Shunday qilib, intonatsiya yordamida bayonning haqiqiy ma'nosi ham har xil bo'ladi.

Shuni ta'kidlash kerakki, bayonning ma'nosi yadro harakati tufayli o'zgarishi mumkin:

Menga sizning kitoblaringiz yoqadi.

1) Menga sizning kitoblaringiz yoqadi. Men kitoblaringizni sevaman.

2) Men sizning kitoblaringizni yoqtiraman. Sizning kitoblaringizga juda o'xshayman.

3) Menga sizning kitoblaringiz yoqadi. Menga sizning kitoblaringiz juda yoqadi!

4) Men sizni yaxshi ko'raman. Menga sizning kitoblaringiz yoqadi.

Roachning so'zlariga ko'ra, yoqimsiz vaziyatga tushib qolmaslik, tushunmovchilikka yo'l qo'ymaslik uchun intonatsiyaga alohida e'tibor berilishi kerak, chunki minnatdorlik o'rniga noto'g'ri intonatsiya modelidan foydalansa bo'ladi.

Masalan: Mendan qochganing juda ajoyib edi. Darhaqiqat ajoyib. Meni qutqarganing juda ajoyib edi. Saqlamaslik yaxshiroq edi.

O. Konnor ta'kidlashicha, intonatsiyaning asosiy vazifasi spikerning o'zi ishtirok etadigan vaziyatga bo'lgan munosabatidir".

Ovoz sifati va sur'atlarning o'zgarishi bilan bir qatorda ohang va diapazonda ishlagan odam intonatsiyadan foydalanib, mavjud bo'lgan his-tuyg'ularning barchasini - quvonchdan nafratgacha etkazishi mumkin.

Xuddi shu leksik tizimga ega jumlar tubdan boshqacha ma'noga ega bo'lishi mumkin.

Menga bu yoqdi - men xursandmanmi? Bu.

Birinchi holda, ma'ruzachi haqiqatan ham biror narsadan zavqlanganligini aytadi, ikkinchi holatda, ikkinchi stressni qo'shganda, ma'ruzachining ba'zi fikrlari borligi tushuniladi. Shunga o'xshash narsa: "Albatta, menga juda yoqdi, lekin bundan ham yaxshi bo'lishi mumkin edi."

Shuni ta'kidlash kerakki, hissiy funktsiya nuqtai nazaridan nafaqat yadro, balki yadrogacha bo'lgan naqsh ham muhimdir, bu ham ma'ruzachining munosabatini bildirishi mumkin:

Bu muz kuni oson emas (Ilhomlangan)

Shuni ta'kidlash kerakki, to'g'ri intonatsion bo'linish noaniqlikni oldini olishga yordam beradi:

Bu mening do'stim dr. Smit. / Bu mening do'stim doktor Smit.

Bu mening do'stim / dr. Smit Va bu holda, Doktor Smit jozibador narsadir.

"Doktor Smit bilan tanishing, bu mening do'stim."

Bundan tashqari, sintaktik vazifani bajarib, intonatsiya mavzu va rema o'rtasidagi bog'liqlikni namoyish etadi. Asl va yangi kontekst komponent o'rtasida. Agar pastga yoki pastga qarab ohang ishlatilsa, bu ma'lumot oldindan ma'lum bo'lganligini anglatadi. Rema (yangi ma'lumot) pastga qarab ohangda chizilgan.

Jorj uyda joylashgan edi. Tarjima "Esingizdami, uni qattiq kaltaklashganmi? Shundan keyin u kasalxonaga yotqizilgan"

Jorj kasalxonada edi. Yangi ma'lumotlar.

Hissiy yo'nalishni ifodalashning juda yorqin vositasi ular lug'at va frazeologiya. Ekspresivlik, obrazlilik kabi toifalar hissiy lug'at bilan chambarchas bog'liq. Ular nutqda turli leksik va frazeologik birliklardan foydalanish orqali erishiladi. Frazeologik birliklar tilni majoziy, hissiy jihatdan rang-barang qiladi. Masalan, "egan tuxumga arzimaydi", "Lochin kabi gol", "yomonroq" kabi frazeologik birliklar hech qanday joy yo'q" va boshqalar salbiy his-tuyg'ularni ifodalash uchun foydalanadilar, ammo buning uchun, hayrat, quvonchni ifoda etish uchun ular quyidagi frazeologik vositalardan foydalanadilar birliklar, "kuchga to'la", "yozma go'zallik", "qishloqdagi birinchi yigit" va ushbu barqaror birliklarning barchasi intonatsiya, baholash, tasvirni ifodalaydi.

Hissiy lug'at ko'pincha maxsus ekspresivlik bilan etkaziladi. Bu va tuyg'ular, hayajon, kayfiyatning namoyon bo'lishi. Masalan, uzatish uchun ijobiy his-tuyg'ular va zavq "ajoyib, chiroyli"so'zlaridan foydalanadi. Ularning barchasi aniq intonatsiya bilan, aniq mantiqiy stress bilan talaffuz qilinadi.

Og'zaki nutqda intonatsiya aloqaning asosiy elementlaridan biridir. Intonatsiya-kommunikativ ma'no va turli xil hissiy ma'nolarni aniqlashtirishga hissa qo'shadigan har qanday so'z yoki ifodani loyihalash vositasi soylar.

Temp, tembr, stress har doim bir-biri bilan o'zaro ta'sir qiladi kommunikativ, semantik ajratuvchi funktsiyalar.

Nutqni intonatsiya qilishning asosiy tarkibiy qismlari stressdir (semantik, mantiqiy, frazeologik), chunki ular intensivlikka hissa qo'shadi nutq signali. Bo'g'inning ritmik tuzilishi, to'liqligi ham ularga bog'liq iboralar, uning kommunikativ ma'nosi. Stress turlari nutqda juda ko'p turli xil hissiy ma'no va ko'rinishlarga ega bo'lishi mumkin.

Intonatsiya o'ziga xos xususiyatlar tizimiga ega: fonetik intonatsiya, kommunikativ, klimatik. Intonatsiyaning fonetik funktsiyasi bayonotning tovush tarkibi bilan bog'liq. Bu aloqa jarayonida ohang, tembr, davomiylikni ta'kidlash, ovoz balandligi. Gapni ifoda etishda ma'ruzachi ma'lum bir narsani ta'kidlaydi maqsad-savol, undov, rivoyat va boshqalar.intonatsiyaning fonetik funktsiyasi subtekst orqali eng yaxshi ifodalanadi. Subtekst quyidagicha aniqlanadi og'zaki gapda hissiy ma'noning o'ziga xos ifodasi. Intonatsiya bilan o'zaro aloqada bo'lgan leksik vositalar hissiy ta'sirga ega yo'nalish katta ta'sir ko'rsatadi. Ular subtekstni ochishga yordam beradi, lekin bu erda ular kamroq yorqin ko'rinadi.

Umumlashtirilgan fonetik xususiyatni chiqarishda, qo'shimcha ravishda fonetik ko'rsatkichlarga leksik va grammatik ko'rsatkichlar ham qo'shiladi belgilar.

Intonatsiyaning kommunikativ funktsiyasi nutq birligi sifatida jumlaning dizayni bilan bog'liq. Intonatsiya aloqa o'rnatishga yordam beradi yoki uning yakuniga. Bunday holda, intonatsiya o'ziga xos signaldir aloqa tugashi yoki boshlanishi. Vaqtinchalik va boshqa munosabatlarni o'z ichiga olgan intonatsiyaning semantik ajratuvchi roli ham muhimdir.

Intonatsiyaning klimatik funktsiyasi semantik stress, sekinlashuv, nutq tezligining tezlashishiga bog'liq.

Mening fikrimcha, hissiy jihatdan rang-barang jumlar eng yorqin ularning ma'nosini subtekst orqali ifoda etilgan. Subtekst, go'yo intonatsiya qiymatining qo'shimcha kuchaytiruvchisi, bu asosiy subtekst bayonot g'oyasi.

Hazil, sarkazm kabi nutq turlari ham hissiy ahamiyatga ega, ironiya va kinoya. Hissiy ma'noning bu soyalari bitta maqsadga ega – nutqda kulgili effekt yaratish. Ular tez-tez uzatiladi barqaror kombinatsiyalar. Boshqa narsalar qatori, ular aniq tavsif beradi. Hammasi ular qo'shimcha qiymat beradi, ta'sirni kuchaytiradi. Bunga turli xil kesmalar ham kiritilgan.

Nutqdagi intonatsiya juda ko'p turli funktsiyalarni bajaradi. Uning yordami bilan og'zaki nutq tashkil etiladi va tuziladi, har qanday jumlaning kommunikativ va hissiy-ekspressiv ma'nosi aniqlanadi. Bundan tashqari, u kommunikatsiyadagi bayonotlarni tasniflashda muhim rol o'ynaydi. Intonatsiya yordamida matn turli qismlarga bo'linadi semantik va tarkibiy guruhlar. Intonatsiya og'zaki nutqda asosiy hisoblanadi, ovozli nutq. Bu ohang, temp, pauza va boshqalar kabi elementlardan iborat bo'lishi mumkin bo'lgan murakkab lingvistik yaxlitlikdir. gapning intonatsion taqsimoti tinish belgilari bilan belgilanadi va yozish ular turli xil xarakterdagi semantik soyalarni etkazishga yordam beradi. Intonatsiya bayonotning qismlarini bir butunga birlashtiradi. Bu nutqning semantik ajratuvchi tarkibiy qismi bo'lib, uni to'g'ri va aniq tartibga solishga yordam beradi gapdagi tinish belgilari. Turli tillarda turli xil bo'lishi mumkin intonatsion matnni tahlil qilish, chunki prosodik elementlar vositadir nutq oqimida tinish belgilarining ifodalari.

Intonatsiya sintaksis va semantika bilan chambarchas bog'liq, chunki u og'zaki nutqda tinish belgilarini uzatishda asosiy rollardan birini bajaradi, ularning maqsadi takliflar va ularning qismlarini farqlashdan iborat.

Shunday qilib, tilda modal hissiy nutq birliklarining ishlashini tahlil qilish quyidagi xulosalarga olib keladi: Jonli og'zaki nutq ifodali. U ko'plab modal-emotsional birliklar bilan to'yingan, ularning yordamida ma'ruzachi yorqin va majoziy shakllarda bayonotga bo'lgan munosabatini, his-tuyg'ularini ifodalaydi, fikrlar, kayfiyat, bu birliklarga u yoki bu hissiyotni berish diqqat. Intonatsiya uzatish va farqlash qobiliyatiga ega nutqdagi ma'noning eng nozik soyalari, u hissiyotlar majmuasini qamrab oladi. Turli xil leksik vositalar intonatsiyaning yorqin va ifodali ochilishiga yordam beradi. Tilshunoslikda alohida yo'nalish, maqsad bu nutqni ifodalashning modal-emotsional usullarini o'rganishdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Arakin V. D. O'rta maktabda chet tillarini o'qitishning umumiy metodologiyasi. Moskva, 1967 yil.
2. Artyomov V. A. Nutq intonatsiyasining kommunikativ, sintaktik, mantiqiy va modal funktsiyalari. Eksperimental fonetika bo'yicha kollokvium materiallari va nutq psixologiyasi. Moskva, 1966 yil.
3. Bazarbayeva Z. M. Pragmalingvistik jihatdan intonatsiyani o'rganish. Xalqaro amaliy va fundamental tadqiqotlar jurnali. 2015; № 3-1: 114–118.
4. Pogojoya S. N. Tilda hissiylikni ifoda etish usullari ("hayrat" hissiy holati misolida). Ilmiy hisobotlar. Gumanitar fanlar. 2010; № 18 (89), 7-son.
5. Vinogradov V. V. Rus tilining sintaksisi. Sintaksis savollari. Moskva, 1950 yil.
6. Vitt N. V. Nutq intonatsiyasida hissiy holatlarning ifodasi. Dissertatsiya referati . Filologiya fanlari nomzodi. Moskva, 1965 yil.